

**Міністерство освіти і науки України
Вінницький національний технічний університет**

***Сутність та перспективи
впровадження
електронної демократії в Україні***

**Матеріали
Міжнародної науково-практичної конференції
(м. Вінниця, 15 листопада 2016 р.)**

**Вінниця
ВНТУ
2017**

ЗАПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

У даній роботі проаналізовано етапи впровадження та перспективи розвитку електронного уряду в Україні та досвід Європи у цій сфері.

Ключові слова: електронний уряд, е-демократія, інтернет портал.

Abstract

Stages of implementation and perspectives of «egovernment» development in Ukraine European experience in this here.

Keywords: e-government, e-democracy, the Internet portal.

У політичній науці дана тема є малодослідженою, а тому коло вчених, що вивчають її, не настільки велике. Даній проблемі присвячені роботи М. Вершиніна, В. Дрожжинова, Л. Сморгунова, В. Коляденка й інших дослідників. Серед закордонних учених варто назвати А. Чадвика, Дж. Фонтейна, М. Бовенса, Дж. Муна й інших.

Необхідність розширення форм прямої демократії в Україні зумовлюється недостатньою ефективністю функціонування інститутів представницької демократії.

Потенціал е-демократії в забезпеченні підтримки демократичності політичного процесу та функціонування інститутів представницької демократії є досить значним. Про це свідчать згадані вище Рекомендації Ради Європи. Незважаючи на відносно обмежені часові межі, досвід використання інструментів е-демократії у практиці урядування насамперед в європейських країнах дає можливість сформулювати переваги та можливості запровадження інструментарію електронної демократії в Україні. Таким чином, е-демократія:

- сприяє підвищенню прозорості діяльності органів влади завдяки використанню сучасних технологій надання громадянам доступу до інформації;
- є інструментом підтримки політичної діяльності та забезпечення більшої прозорості та відповідальності публічних політиків перед електоратом;
- є своєрідною «школою» демократії і сприяє формуванню у громадян таких навичок, як компетентність і відповідальність, необхідних для забезпечення життєздатності демократії;
- надає додаткових можливостей для побудови та підтримки соціальної солідарності в суспільстві шляхом розвитку соціальних зв'язків між громадянами та групами громадян.

Найбільш радикальним варіантом є проект «демократії з відкритим кодом» (open source democracy). Ця концепція передбачає, що закони створюються не лише парламентом, а й суспільством, на основі принципу відкритого коду, який активно застосовується в розробці програмного забезпечення. Тобто закони публікуються в проекті на зразок Wikipedia, де зареєстрований користувач може внести будь-які зміни, і таким чином у процесі законотворчості приймають участь усі бажаючі громадяни. Звичайно, що для реалізації подібного проекту необхідна поки що неіснуюча державна база зберігання законів з усіма варіантами правок, причому в подібній системі і повинні створюватись закони із самого початку, система точної ідентифікації користувачів (наприклад, за допомогою біометричних методів), бо інакше можливий випадок, коли таким чином закони будуть писати деструкційні, або й відверто антидержавні сили. Тому подібна схема електронної демократії поки що існує в теорії, та й то з цілим сонмом застережень та невирішених питань.

По всьому світу з'являються політики, які готові використовувати інструменти демократії не для рішення вузьких політичних питань, а у повсякденному політичному житті.

Наприклад, у маленькому містечку Валентуне, що поблизу Стокгольму, група учнів випускного класу, очолювана своїм вчителем, замислилась чому молодь майже не приймає участь у політичній діяльності. Вони вирішили зареєструвати партію та балотуватися на виборах до місцевої ради з однією обіцянкою — голосувати на засіданнях так, як проголосують їх виборці в Інтернеті. Вже майже десять років ця партія переобирається у місцевий парламент та вже вийшла на федеральний рівень.

Інший приклад — Німецька Піратська партія, яка представлена у багатьох місцевих радах та отримала один мандат в Європейському парламенті. Вони поки не обіцяють долучати всіх виборців до голосування, але активно використовують інструменти живої демократії для обговорення та прийняття рішень всередині партії, яка нараховує більше десяти тисяч членів.

Хто писав Конституцію Ісландії?

Для написання першої чернетки головного документу у Ісландії зібрали Конституційну асамблею. Вона складалась із 1500 людей у віці від 18 до 80 років. 1200 людей були відібрані випадково із національного реєстру. Інші 300 були представниками підприємств, закладів та інших соціальних груп. Для подальшої роботи над Конституцією були відібрані 25 людей Конституційної ради.

Нова Конституція розширила повноваження місцевої влади, громадяни отримали можливість анулювати закони, які були прийняті парламентом та вносити закони на розгляд: 10% виборців можуть вимагати проведення національного референдуму про відміну закону прийнятого парламентом, 2% електорату можуть запропонувати розгляд проекту нового закону. Хоча, праця над конституцією була завершена ще у 2012 році, вона до цього часу знаходиться на розгляді та не набрала чинності.

Серед радикальних та більш поширених елементів прямої демократії — колективний розподіл бюджету. Основна ідея у тому, що керівництво району чи міста надає якусь суму з бюджету, а громадяни можуть вносити пропозиції та голосувати на що витратити гроші. Більш ніж 25 мільйонів доларів із бюджету Нью-Йорка будуть надані у 2014-2015 році спільноті для розподілення саме таким чином. Схожі проекти є в багатьох містах.

Висновки

Щодо впровадження електронної демократії в цілому, то на мій погляд, на перших кроках впровадження бачиться насамперед:

- створення Інтернет порталу, що дозволяє повністю відслідковувати роботу ради, тобто забезпечити прозорість роботи органа влади (новинний блок, блок розміщення проектів актів, прийнятих актів, он-лайн трансляції засідань, відео архів, стенограми засідань та інше)
- упорядкування роботи депутатів і депутатських груп як між собою так і з апаратом, що забезпечує діяльність органа місцевого самоврядування(за допомогою систем електронного документообігу);
- створення електронного майданчика для обміну заявами й думками депутатами(наприклад, блогів та/або міні порталів для кожної депутатської групи);
- можливість подачі проектів нормативно-правових актів і виправлень до них через Інтернет;
- он-лайн приймальні.

Наступним важливим етапом повинне стати впровадження систем інтерактивного голосування як окремо, так і в складі форуму. Результати таких голосувань повинні бути обов'язково враховані при прийнятті рішень. Для чого повинне бути прийнятий відповідний рішення у якому вказувалося б обов'язковість і ступінь впливу такого голосування на результуюче рішення. Можливо навіть виділити квоту в 1 і більш голосів(залежно від загальної кількості депутатів) при голосуванні на засіданні сесії. У такий спосіб це буде вже змішана система прямої й представницької демократії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Електронна торгівля в СНД та східноєвропейських країнах : матеріали VII міжнародної наукової конференції, 9 листопада 2005 р., Мінськ / Відп. ред. Б. М. Панишин. – Мн. : БДУ, 2001. – С. 11-12;
2. ООН, Benchmarking E-government: A Global Perspective – Assessing the UN Member States, pp. 54-55, <http://www.unpan.org/egovernment2.asp>

Діхтяренко Дмитро Олександрович — студент групи ІІМ-13б., факультет машинобудування та транспорту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця e-mail: dihtyarenko1996@yandex.ua

Науковий керівник: **Корнієнко Валерій Олександрович** — доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри суспільно-політичних наук, академік Української Академії політичних наук, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця

Dikhtiarenko Dmitry — the student group ІІМ-13b., Faculty of Mechanical Engineering and Transport, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia e-mail: dihtyarenko1996@yandex.ua

Supervisor: **Kornienko Valerii O.** — Ph.D., Doctor of Political Sciences, professor, head of social and political sciences, academician of the Ukrainian Academy of Political Science, Vinnytsia National Technical University. Vinnitsa